

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 12Co/4/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6821200659
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 07. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Katarína Katková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2023:6821200659.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Kataríny Katkovej a sudcov JUDr. Amy Odalošovej a JUDr. Vladimíra Šalamúna, v spore žalobcu H. D., narodeného XX. XX. XXXX, trvale bytom W. XXX, právne zastúpeného Q., advokátom, so sídlom G., Y., proti žalovanej Slovenská republika, v mene ktorej koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, so sídlom Štúrova 2, Bratislava, adresa pre doručovanie Okresná prokuratúra Revúca, so sídlom na ulici J. Kordoša č. 1370/1A, Revúca, o zaplatenie 658,99 Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Revúca č.k. 4C/1/2021-104 z 21. októbra 2021, takto

rozhodol:

I. Rozsudok Okresného súdu Revúca č.k. 4C/1/2021-104 z 21. októbra 2021 **p o t v r d z u j e**.

II. Žalovaná je **p o v i n n á** zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %, do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Revúca (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“ resp. „prvoinstančný súd“) odvolaním napadnutým rozsudkom zo dňa 21. 10. 2021 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 658,99 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne zo sumy 579,28 Eur od 31. 05. 2019 do zaplatenia, s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne zo sumy 79,71 Eur od 28. 09. 2020 do zaplatenia a s príslušenstvom pohľadávky vo výške 51,30 Eur v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku (I. výrok). O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100% do troch dní od právoplatnosti uznesenia, ktorým súd prvej inštancie rozhodne o ich výške (II. výrok).

Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že žalobca sa žalobou domáhal zaplatenia náhrady škody vo výške 658,99 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 579,28 Eur od 31. 05. 2019 do zaplatenia, s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 79,71 Eur od 28. 09. 2020 do zaplatenia a príslušenstva pohľadávky vo výške 51,30 Eur, ktorá mu mala vzniknúť v trestnom konaní vedenom Okresným riaditeľstvom PZ v Y., Odborom kriminálnej polície ČVS:ORP-164/VYS-RA-2017, v ktorom bolo žalobcovi dňa 28. 06. 2017 vznesené obvinenie za pokračovací prečin krivej výpovede a krivej prísahy podľa § 346 ods. 1 Trestného zákona (ďalej aj „TZ“) a za prečin krivej výpovede a krivej prísahy podľa § 346 ods. 2 TZ, pričom prokurátor Okresnej prokuratúry v Y. podal na žalobcu obžalobu sp. zn. 1 Pv 180/17 - 6608 - 5 zo dňa 08. 09. 2017. Proti trestnému rozkazu Okresného súdu Y. sp. zn. 1T/93/2017 zo dňa 18. 09. 2017 žalobca podal odpor. Na hlavnom pojednávaní dňa 02. 05. 2018 bol Okresným súdom Y. vyhlásený odsudzujúci rozsudok sp. zn. 1T/93/2017-99, ktorý bol zrušený rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktorým bol žalobca spod obžaloby okresného prokurátora Y. č.k. 1Pv 180/17/6608-5 zo dňa 08. 09. 2017 oslobodený, pretože skutok, kladený mu za vinu pod bodmi 1/ až 3/ obžaloby, nie je trestným činom. Dovolanie Generálneho prokurátora SR proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici bolo uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.

zn. 5Tdo 36/2019 zo dňa 21. 11. 2019 odmietnuté. Žalovaná suma 658,99 Eur pozostáva z nákladov obhajoby, ktoré žalobca zaplatil obhajcovi (Q.. Q. X.) v sume 579,28 Eur na základe faktúry č. XX/XXXX zo dňa XX. XX. XXXX, splatnej dňa XX. XX. XXXX a v sume 79,71 Eur na základe faktúry č. XXX/XXXX zo dňa XX. XX. XXXX, splatnej dňa XX. XX. XXXX. Suma 51,30 Eur predstavuje náklady právneho zastúpenia spojené s podaním žiadosti o predbežné prerokovanie nárokov na náhradu škody zo dňa XX. XX. XXXX a zo dňa XX. XX. XXXX.

Žalovaná v odpore proti platobnému rozkazu súdu prvej inštancie č.k. 4C/1/2021-72 zo dňa 30. 07. 2021 uviedla, že nárok žalobcu neuznáva a navrhla žalobu zamietnuť. Poukázala na to, že ani jeden z orgánov verejnej moci, ktorý v danej veci konal za štát, nevydal nezákonné rozhodnutie a zákon o zodpovednosti štátu za škodu nepozná ako špeciálny druh občianskoprávnej zodpovednosti zodpovednosť štátu za výsledok trestného konania. V danej veci preto nie je daný základný právny dôvod úspešnosti žaloby, ktorým je existencia nezákonného rozhodnutia. Vydanie uznesenia o vznesení obvinenia nemožno bez ďalšieho považovať za nezákonné, resp. odporujúce zákonu iba z dôvodu, že v čase jeho vydania existujúca pravdepodobnosť o spáchaní určitého skutku konkrétnou osobou sa neskôr z rôznych dôvodov nepotvrdila, ako aj o neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby nejde vtedy, keď zasahujúcim je orgán štátu pri plnení jeho úloh vyplývajúcich zo zákona. Poukázala na to, že žalobca proti uzneseniu o vznesení obvinenia ČVS: ORP-164/VYS-RA-2017 zo dňa 28. 06. 2017 riadny opravný prostriedok nepodal, preto nespĺnil jednu zo základných podmienok na priznanie náhrady škody v zmysle § 6 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej aj „zákon č. 514/2003 Z. z.“).

Súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním mal preukázané, že uznesením vyšetrovateľa OR PZ, OKP v Y. ČVS:ORP-164/VYS-RA-2017 zo dňa 28. 06. 2017 bolo začaté trestné stíhanie a súčasne bolo žalobcovi vznesené obvinenie za pokračovací prečin krivej výpovede a krivej prísahy podľa § 346 ods. 1 TZ a za prečin krivej výpovede a krivej prísahy podľa § 346 ods. 2 TZ, proti ktorému žalobca nepodal sťažnosť. Prokurátor Okresnej prokuratúry v Y. podal na žalobcu dňa 08. 09. 2017 obžalobu sp. zn. 1 Pv 180/17 - 6608 - 5. Okresný súd Y. rozhodol trestným rozkazom sp. zn. 1T/93/2017 dňa 18. 09. 2017, proti ktorému žalobca v pozícii obvineného prostredníctvom obhajcu (Q.. Q. X. dňa 02. 10. 2017 podal odpor. Na hlavnom pojednávaní dňa 02. 05. 2018 Okresný súd Revúca vyhlásil rozsudok sp. zn. 1T/93/2017, ktorým obžalovaného uznal vinným zo spáchania pokračovacieho prečinu krivej výpovede a krivej prísahy podľa § 346 ods. 1 TZ a z prečinu krivej výpovede a krivej prísahy podľa § 346 ods. 2 TZ, za čo mu uložil úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 2 roky, výkon ktorého mu bol podmiennečne odložený na skúšobnú dobu v trvaní 2 roky. Na základe odvolania žalobcu Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom sp. zn. 4To 66/2018 zo dňa 04. 10. 2018 rozsudok Okresného súdu Revúca sp. zn. 1T/93/2017 zo dňa 02. 05. 2018 zrušil a žalobcu (v pozícii obžalovaného) oslobodil spod obžaloby okresného prokurátora Y. č.k. 1Pv 180/17/6608-5 zo dňa 08. 09. 2017, pretože skutok, kladený obžalovanému za vinu pod bodmi 1/ až 3/ obžaloby, nebol trestným činom. Proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 04. 10. 2018 podal Generálny prokurátor SR dňa 09. 05. 2019 dovolanie, ku ktorému sa vyjadril žalobca prostredníctvom svojho obhajcu podaním adresovaným Okresnému súdu Y. dňa 31. 05. 2019. Na neverejnom zasadnutí Najvyšší súd SR uznesením sp. zn. 5Tdo 36/2019 zo dňa 21. 11. 2019 dovolanie Generálneho prokurátora Slovenskej republiky odmietol.

Advokát (obhajca) faktúrou - daňovým dokladom č. XX/XXXX zo dňa XX. XX. XXXX, splatnou dňa XX. XX. XXXX, vyfaktoval žalobcovi trovy obhajoby v trestnej veci vedenej na Okresnom súde Y. pod sp. zn. 1T/93/2017 podľa Vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších právnych predpisov (ďalej aj „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) v celkovej výške 579,28 Eur, ktorej Prílohu č. 1 tvorila špecifikácia tarifnej odmeny a hotových výdavkov za jednotlivé úkony právnych služieb, celkovo sa jednalo o 5 úkonov zo dňa 28. 09. 2017, 02. 10. 2017 (odmena za 1 úkon vo výške po 65,08 Eur, k tomu prislúchajúci režijný paušál v sume po 8,84 Eur) a zo dňa 02. 05. 2018 (v dobe od 10.20 hod. do 13.30 hod.), 28. 05. 2018 a 04. 10. 2018 (odmena za 1 úkon vo výške po 67,- Eur, k tomu prislúchajúci režijný paušál v sume po 9,21 Eur) vrátane cestovných nákladov a ušlého času v celkovej výške 135,81 Eur. Sumu 579,28 Eur uhradil žalobca advokátovi vkladom v hotovosti zo dňa 08. 03. 2019.

Následne faktúrou - daňovým dokladom č. XXX/XXXX zo dňa XX. XX. XXXX, splatnou dňa XX. XX. XXXX, advokát (obhajca) vyfaktoval žalobcovi trovy obhajoby v dovolacom konaní podľa vyhlášky č. 655/2004 Z. z. v celkovej výške 79,71 Eur za 1 úkon právnej služby v sume 69,91 Eur a k nemu prislúchajúci režijný paušál v sume 9,80 Eur, ktoré žalobca uhradil advokátovi vkladom v hotovosti zo dňa 15. 01. 2020.

Žalobca žiadosťou zo dňa 02. 04. 2019 požiadal Generálnu prokuratúru SR o predbežné prerokovanie jeho nároku na náhradu škody vo výške 579,28 Eur titulom vzniknutých trov obhajoby v trestnom konaní

v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. s tým, že Generálna prokuratúra SR listom zo dňa 24. 05. 2019 vybavila žiadosť žalobcu o predbežné prerokovanie jeho nároku na náhradu škody v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. ako nedôvodnú.

Následne žalobca žiadosťou zo dňa 11. 08. 2020 požiadal Generálnu prokuratúru SR o predbežné prerokovanie ďalšieho nároku na náhradu škody vo výške 79,71 Eur titulom vzniknutých trov obhajoby v trestnom konaní pred dovolacím súdom v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z., pričom Generálna prokuratúra SR listom zo dňa 17. 09. 2020 žiadosť žalobcu o predbežné prerokovanie jeho nároku na náhradu škody v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. vybavila ako nedôvodnú.

Faktúrou - daňovým dokladom č. X/XXXX zo dňa XX. XX. XXXX, splatnou dňa XX. XX. XXXX, vyfakturoval advokát žalobcovi náklady právneho zastúpenia pri podávaní žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. na Generálnu prokuratúru SR podľa vyhlášky č. 655/2004 Z. z. v celkovej výške 140,93 Eur, ktorú žalobca zaplatil advokátovi vkladom v hotovosti zo dňa 22. 01. 2020.

Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 3 ods. 1 písm. a), ods. 2, § 4 ods. 1 písm. f), m), § 5 ods. 1, § 6 ods. 1, 2, § 15 ods. 1, § 16 ods. 4, § 17 ods. 1, § 18 ods. 1, 3 zákona č. 514/2003 Z. z., § 121 ods. 3, § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení neskorších právnych predpisov (ďalej aj „OZ“), § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení neskorších právnych predpisov (ďalej aj „nariadenie vlády č. 87/1995 Z. z.“).

Súd prvej inštancie konštatoval, že zodpovednosť štátu za škodu je v zmysle ustanovenia § 3 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. koncipovaná ako objektívna zodpovednosť. Predpokladmi zodpovednosti štátu za škodu podľa tohto zákona je súčasné splnenie troch podmienok: vydanie nezákonného rozhodnutia orgánu štátu alebo jeho nesprávny postup, vznik škody ako peniazmi vyčísliteľnej majetkovej či nemajetkovej ujmy na strane dotknutého subjektu a príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím, či nesprávnym úradným postupom a vznikom škody. Neposudzuje sa správnosť rozhodnutia orgánu verejnej moci z hľadiska, či tento pri rozhodovaní porušil právnu povinnosť a škodu zavinil. Rozhodujúcim kritériom zákonnosti konania vedeného orgánom verejnej moci je neskorší výsledok tohto konania. Štát zodpovedá aj za škodu spôsobenú začatím (vedením) trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsudzujúcim rozhodnutím trestného súdu (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/194/2010 z 30. 03. 2011). Oslobodenie spod obžaloby je dôsledkom toho, že podozrenie zo spáchania trestného činu sa nepotvrdilo a vyšla tak najavo nezákonnosť rozhodnutia o vznesení obvinenia. Nie je rozhodné ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie ale to, či sa toto podozrenie v trestnom konaní potvrdilo. V podmienkach materiálneho právneho štátu musí štát niesť (objektívnu) zodpovednosť za konanie svojich orgánov, ktorým priamo zasiahli do základných práv jednotlivca, pričom podstata nároku na náhradu škody sa v týchto prípadoch neviaže na (ne)správnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní pri začatí trestného stíhania, ale na samotný výsledok trestného stíhania (napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4MCdo/15/2009, rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 25/2011, I. ÚS 320/2016).

V posudzovanej veci orgány činné v trestnom konaní vydali uznesenie o vznesení obvinenia žalobcovi, pričom následne bol žalobca spod obžaloby oslobodený, pretože nebolo preukázané, že skutok, pre ktorý bol žalobca stíhaný je trestným činom, čo má za následok, že uznesenie o vznesení obvinenia voči žalobcovi a vedenie trestného stíhania proti jeho osobe bolo nesprávne a nezákonné, a to aj napriek tomu, že formálne nebolo zrušené. Súd prvej inštancie podotkol, že v štádiu trestného konania pred súdom súd koná na podklade podanej obžaloby, preto keď konanie končí oslobodzujúcim rozsudkom, nedochádza zo strany súdu aj k formálnemu zrušeniu uznesenia o vznesení obvinenia. Ak by súd prvej inštancie pripustil obranu žalovanej, že uznesenie o vznesení obvinenia nebolo formálne zrušené, ako dôvodnú, potom by v žiadnom takto nedôvodne vedenom trestnom konaní nemohla obžalovanému vzniknúť škoda, čo by bolo v rozpore s účelom a zmyslom zákona č. 514/2003 Z. z..

Pokiaľ ide o ďalšiu námietku žalovanej, že v danej veci neboli v zmysle § 6 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. využité všetky opravné prostriedky podľa osobitných predpisov, na ktoré je viazané priznanie škody, súd prvej inštancie uviedol, že splnenie tejto podmienky sa nevyžaduje, ak ide o prípady hodné osobitného zreteľa. V posudzovanej veci mal súd prvej inštancie za to, že sa jedná o prípad hodný osobitného zreteľa a nie je nevyhnutné trvať na splnení podmienky podať riadny opravný prostriedok zo strany žalobcu proti uzneseniu o vznesení obvinenia z dôvodu, že aj prípadná sťažnosť žalobcu by nebola úspešná vzhľadom na okolnosti trestného konania. Bolo preukázané, že žalobca sa od začiatku trestného konania bránil rovnako a tvrdil, že sa necíti byť vinný a uvádzal len to, čo si pamätal. O neefektívnosti podania možného riadneho opravného prostriedku svedčí aj skutočnosť, že prokurátor Okresnej prokuratúry W. podal obžalobu a trestné stíhanie sám v rámci prípravného konania nezastavil. Je teda zrejmé, že aj v prípade podania riadneho opravného prostriedku by žalobca nebol úspešný a

vzniku škody by nezabránil, a preto nebolo potrebné trvať na podanej sťažnosti zo strany žalobcu v trestnom konaní. Súd prvej inštancie podotkol, že ku kvalifikovanej obhajobe zo strany žalobcu došlo až v štádiu konania pred súdom.

Vzhľadom na uvedené súd prvej inštancie dospel k záveru, že v predmetnej veci škoda žalobcovi bola spôsobená činnosťou orgánu verejnej moci pri výkone verejnej moci, jeho nezákonným rozhodnutím, a to vydaním uznesenia o vznesení obvinenia, na ktoré je potrebné hľadieť ako na zrušené, pričom škoda žalobcovi vznikla v priamej príčinnej súvislosti s týmto rozhodnutím, preto žalobcovi vzniklo právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, keďže v trestnom konaní v štádiu konania pred súdom žalobca vyžil svoje právo na obhajobu a nechal sa zastupovať obhajcom Q. Q. X., ktorému za poskytnuté právne služby zaplatil sumu 658,99 Eur, pričom trovy obhajoby žalobca vynaložil len v dôsledku toho, že bol trestne stíhaný a neskôr spod obžaloby súdom oslobodený. Ak by nedošlo k jeho trestného stíhaniu, žiadna škoda spočívajúca v nákladoch na právne zastúpenie by žalobcovi nebola vznikla, preto ak si žalobca v spore uplatnil ako náhradu škody trovy právneho zastúpenia vynaložené v trestnom konaní, bola jeho žaloba v celom rozsahu dôvodná. Špecifikáciou jednotlivých úkonov právnej služby a predloženými listinnými dôkazmi, ktoré žalovaná žiadnym spôsobom ani nerozporovala, bolo preukázané, že tieto majú svoj podklad v súvisiacom trestnom spise Okresného súdu Y. sp. zn. 1T/93/2017 a jedná sa účelne vynaložené trovy konania, ktoré žalobca svojmu obhajcovi riadne uhradil. Žalobca si súčasne podľa § 121 ods. 3 OZ uplatnil náklady spojené s uplatnením pohľadávky v súvislosti s uplatnením náhrady škody v rámci predbežného prerokovania nároku z hodnoty sporu 658,99 Eur, čo predstavuje podľa vyhlášky č. 655/2004 Z.z. odmenu za jeden úkon právnej služby 41,50 Eur a 9,80 Eur paušál a pri vykonanom úkone - návrh na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, spolu v sume 51,30 Eur (41,50 Eur + 9,80 Eur), ktorú žalobca advokátovi riadne uhradil. Tieto náklady spojené s predbežným prerokovaním nároku na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z. súd prvej inštancie považoval za príslušenstvo tohto nároku.

Nakoľko žalovaná nárok žalobcu na náhradu škody v sume 658,99 Eur, ktorý bol predbežne prerokovaný ani sčasti nezaplatila, súd prvej inštancie dôvodne podanej žalobe žalobcu v celom rozsahu vyhovel a žalovanej uložil zaplatiť žalobcovi náhradu škody vo výške 658,99 Eur a príslušenstvo pohľadávky vo výške 51,30 Eur.

Žalovaná sa dostala s plnením svojho peňažného záväzku voči žalobcovi do omeškania, preto žalobcovi vzniklo právo aj na zaplatenie úrokov z omeškania, a to s poukazom na ustanovenie § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. počnúc dňom doručenia oznámenia o neuspokojení nároku žalobcu na náhradu škody na základe žiadosti žalobcu o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, preto je žalovaná povinná zaplatiť žalobcovi aj úrok z omeškania vo výške 5 % zo sumy 579,28 Eur od 31. 05. 2019 do zaplatenia a úrok z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 79,71 od 28. 09. 2020 do zaplatenia.

Súd prvej inštancie určil žalovanej lehotu na plnenie dlhu 3 dni od právoplatnosti rozsudku, pretože žalovaná v konaní netvrdila ani nepreukázala žiadne dôvody na určenie dlhšej paričnej lehoty v zmysle ustanovenia § 232 ods. 3 Civilného sporového poriadku v znení neskorších právnych predpisov (ďalej aj „CSP“).

O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP. Žalobca mal vo veci plný úspech, preto mu súd prvej inštancie priznal právo na náhradu trov konania v celom rozsahu, t.j. vo výške 100%, ktoré je žalovaná povinná zaplatiť žalobcovi v lehote 3 dni od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o ich výške. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

2. Proti rozsudku súdu prvej inštancie žalovaná podala včas odvolanie. Navrhla, aby odvolací súd v zmysle § 388 CSP rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu žalobcu zamietne v celom rozsahu a jej nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi neprizná.

Odvolanie odôvodnila odvolacím dôvodom podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP.

Namietala základ nároku žalobcu, a to absenciu akéhokoľvek nezákonného rozhodnutia. Súd prvej inštancie považoval uznesenie o vznesení obvinenia vyšetrovateľa odboru kriminálnej polície Okresného riaditeľstva PZ ČVS:ORP-164/VYS-RA-2017 zo dňa 28. 06. 2017, na základe ktorého bol žalobca stíhaný, za nezákonné, a to vzhľadom na rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 4To 66/2018 zo dňa 04. 10. 2018, ktorým bol žalobca oslobodený spod obžaloby.

Podľa jej názoru zákonnosť, či nezákonnosť uznesenia o vznesení obvinenia sa posudzuje výlučne v trestnom konaní a výlučne v rámci procedurálneho postupu upraveného Trestným poriadkom. Ak by sa aj zákonnosť rozhodnutia mala posudzovať iným orgánom mimo trestného konania, v takémuto posudzovaní doposiaľ nedošlo. Z ustanovenia § 206 ods. 1 TZ vyplýva, že ak je na podklade trestného oznámenia alebo zistených skutočností po začatí trestného stíhania dostatočne odôvodnený záver, že

trestný čin spáchala určitá osoba, policajti bez meškania vydá uznesenie o vznesení obvinenia. Ak teda v čase vydania príslušného uznesenia o vznesení obvinenia žalobcovi existovali dostatočne odôvodnené závery, že sa mal dopustiť trestného činu a toto uznesenie nebolo neskôr v trestnom konaní riadnym či mimoriadnym inštančným postupom zrušené (či iným orgánom mimo trestného konania), nie je možné neskôr kvalifikovať konanie, ktoré zákon výslovne ukladá niekomu vykonať (orgánu činnému v trestnom konaní) ako konanie v rozpore so zákonom. Je nesporné, že ak na vydanie uznesenia o vznesení obvinenia žalobcovi boli v čase jeho vydania splnené všetky zákonné predpoklady a nebolo zrušené, mal súd prvej inštancie s poukazom na zákonnosť postupu orgánov činných v prípravnom konaní dospieť k záveru, že nárok na náhradu škody žalobcovi z titulu nezákonnosti rozhodnutí policajta a prokurátora vôbec nevznikol.

Súd prvej inštancie pracoval pri výklade ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z. s extenzívnym výkladom a s judikatúrou, v zmysle ktorých bol prijatý záver, že z pohľadu nároku na náhradu škody má rovnaký význam ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť aj zastavenie trestného stíhania, oslobodenie spod obžaloby alebo postúpenie veci (skutku) na prejednanie inému štátnemu orgánu.

Poukázala na to, že podmienky zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci nezákonným rozhodnutím upravujú § 5 a § 6 zákona č. 514/2003 Z. z.. Nezákonným rozhodnutím je iba právoplatné rozhodnutie, ktoré bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom. Žiadnym výkladom a už vôbec nie extenzívnym na základe analógie (či už legis alebo iuris) nemožno reštriktívne formulovaný zákon vykladať v prospech žalobcu. Ak by zákonodarca chcel odškodňovať aj osoby, ktoré boli spod obžaloby prokurátora oslobodené v trestnom konaní (konkrétne v konaní pred súdom), uviedol by svoju vôľu v normatívnom texte tohto zákona, tak ako to uviedol v § 8 ods. 1 písm. b) a § 8 ods. 5 písm. b) zákona č. 514/2003 Z. z..

Uviedla, že sudcovská tvorba práva nemôže zasahovať do zákona výkladom, ktorý je v priamom rozpore so znením zákona a takéto rozhodnutia súdu je nutné označiť za arbitrárne. Zákon žalobcom uplatňovanú občianskoprávnu zodpovednosť štátu za výsledok trestného konania totiž nepozná a neupravuje. Zaväzovanie štátu na náhradu škody len preto, že nedošlo k odsúdeniu obžalovanej osoby a len preto, že objektívna zodpovednosť štátu je súdmi vykladaná nad rámec zákona, je nepochybne v rozpore s podstatou a účelom zákona č. 514/2003 Z. z..

V zmysle § 6 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. právo na náhradu škody možno priznať iba vtedy, ak poškodený podal proti nezákonnému rozhodnutiu riadny opravný prostriedok podľa osobitných predpisov. Zodpovednosť štátu je daná iba v prípade vyčerpania všetkých riadnych opravných prostriedkov, teda ak poškodená osoba využila všetky riadne opravné prostriedky na dosiahnutie nápravy. Iná právna konštrukcia zodpovednosti by viedla k obchádzaniu základného procesného inštitútu, ktorým riadne opravné prostriedky nepochybne sú. Stanovením tejto prevenčnej povinnosti sa jednoznačne sleduje to, aby poškodený vlastným aktívnym konaním zabránil vzniku škody alebo aspoň zredukoval jej rozsah tým, že nezákonné rozhodnutie bude na podklade jeho opravného prostriedku podrobené prieskumu zákonnosti a prípadne zrušené príslušným orgánom v čo najskoršom možnom štádiu konania. Vôbec nie je rozhodujúce, či takýto opravný prostriedok aj bude úspešný (efektívny), dôležité je len to že, poškodený využije možnosti dané mu procesnými predpismi na uplatňovanie a presadzovanie svojich práv. Keďže zákon v tomto smere nepripúšťa žiadne výnimky, uvedené platí aj pre nezákonné rozhodnutia vydané v trestnom konaní, a to aj vo fáze prípravného konania. Splnenie tejto povinnosti v trestnom konaní nemožno prenášať na prokurátora, hoc aj zohľadňujúc jeho postavenie v prípravnom konaní, v ktorom vykonáva svoju dozorovú právomoc, vrátane možnosti zrušiť akékoľvek nezákonné a neopodstatnené rozhodnutie policajta podľa § 230 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku. Práve naopak, podaním sťažnosti proti uzneseniu o vznesení obvinenia poškodený deklaruje svoju nevinu a poukazuje na nezákonnosť rozhodnutia. Iný výklad v podstate znamená, že povinnosť poškodeného sa neuplatní, pokiaľ v konaní vystupuje dozorujúci orgán štátu s kompetenciou zrušiť nezákonné rozhodnutie, čo však absolútne nezodpovedá zákonnému zneniu. Znamenalo by to absolútnu pasivitu poškodeného, ktorý napriek tomu, že mal zákonnú možnosť ovplyvniť rozsah škody, túto nevyužil a preniesol ju na iný subjekt s odlišnými úlohami a záujmami v konaní.

Z obsahu súdneho spisu Okresného súdu Revúca sp. zn. 1T/93/2017 je zrejmé, že žalobca proti uzneseniu o vznesení obvinenia ČVS:ORP-164/VYS-RA-2017 zo dňa 28. 06. 2017 nepodal riadny opravný prostriedok a teda nesplnil jednu zo základných podmienok na možné priznanie náhrady škody. Splnenie tejto podmienky sa v zmysle § 6 ods. 2 veta druhá zákona č. 514/2003 Z. z. nevyžaduje, ak ide o prípady hodné osobitného zreteľa (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/171/2009 zo dňa 29. 04. 2010).

Názor súdu prvej inštancie, že opravný prostriedok (sťažnosť žalobcu proti uzneseniu o vznesení obvinenia vyšetrovateľa odboru kriminálnej polície Okresného riaditeľstva PZ ČVS:ORP-164/VYS-

RA-2017 zo dňa 28. 06. 2017) bol vo svojej podstate vzhľadom na ďalší postup žalovaného (podanie obžaloby prokurátorom na žalobcu) neefektívnym prostriedkom, nie je dôvodom hodným osobitného zreteľa. Žalobcovi nič nebránilo využiť svoje právo podať voči uzneseniu o vznesení obvinenia sťažnosť, ktoré mu bolo riadne doručené, bolo pre neho dostatočne pochopiteľné a to aj v časti týkajúcej sa možnosti podania riadneho opravného prostriedku. Taktiež mal možnosť zvoliť si v danej veci už v štádiu po vznesení obvinenia obhajcu, ktorý ho mohol v tomto smere usmerniť. Efektívnosť riadneho opravného prostriedku nemožno teda ani hypoteticky podriadiť pod dôvod hodný osobitného zreteľa. Sťažnosť predstavuje vo svojej podstate efektívny prostriedok, keďže jej podaním možno dosiahnuť zrušenie rozhodnutia, o ktorom sa poškodený domnieva, že je nezákonné.

V prípade, ak by bol odvolací súd toho názoru, že rozsudok súdu prvej inštancie je vecne správny, navrhla určiť dlhšiu lehotu na plnenie jej povinnosti (aspoň 30 dní od právoplatnosti rozsudku), pretože lehota určená na plnenie súdom prvej inštancie jej nepostačuje na splnenie tejto povinnosti.

3. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovanej navrhol rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť a priznať mu právo na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % voči žalovanej.

Uviedol, že nesúhlasí s odvolaním žalovanej. Podľa jeho názoru je rozsudok súdu prvej inštancie riadne a vyčerpávajúco odôvodnený, súd prvej inštancie sa vysporiadal so všetkými pre danú vec podstatnými námietkami žalovanej, na daný prípad aplikoval ustálenú súdnu judikatúru, a preto jeho rozhodnutie možno považovať v celom rozsahu za správne a spravodlivé.

V súvislosti s odvolacími argumentami žalovanej poukázal na ustálené závery v judikatúre súdov, v zmysle ktorých podstata nároku na náhradu škody sa neviaže na (ne)správnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní pri začatí trestného stíhania, ale na samotný výsledok trestného stíhania, ako to správne uviedol súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku.

Podotkol, že mu bola škoda spôsobená činnosťou orgánu verejnej moci pri výkone verejnej moci, jeho nezákonným rozhodnutím, na ktoré je nutné hľadieť ako na zrušené, pričom škoda mu vznikla v priamej príčinnej súvislosti s rozhodnutím. Za škodu, ktorá vznikla v príčinnej súvislosti nezákonným rozhodnutím, je pritom potrebné považovať majetkovú ujmu, ktorá mu vznikla v trestnom konaní vedenom proti nemu alebo v súvislosti s ním, a to od vykonateľnosti uznesenia o vznesení obvinenia s poukazom na § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. až do právoplatného skončenia trestného konania. Ďalej poukázal na nález ÚS ČR sp.zn. IV. ÚS 3719/10 zo dňa 02. 06. 2011, nález Ústavného súdu ČR sp.zn. Pl. ÚS 35/09 zo dňa 06. 12. 2011.

Zdôraznil, že v trestnom konaní predstavuje neefektívnosť možného opravného prostriedku (sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia) prípad hodný osobitného zreteľa, pre ktorý nie je dôvod trvať na jeho využití a zadostučinenie je možné priznať poškodenému už s ohľadom na výsledok trestného konania.

O neefektívnosti podania sťažnosti ako riadneho opravného prostriedku proti uzneseniu o vznesení obvinenia v predmetnom trestnom konaní svedčí aj to, že prokurátor Okresnej prokuratúry v Y. podal obžalobu na súd, t.j. nezastavil trestné stíhanie sám v rámci prípravného konania. On v čase, kedy mu bolo vznesené obvinenie ako obvinenému, o nebol ešte v tom čase zastúpený obhajcom.

V posudzovanej veci je naplnený aj predpoklad prípadu hodného osobitného zreteľa, kedy nebol povinný podať proti uzneseniu o vznesení obvinenia riadny opravný prostriedok, resp. nie je nevyhnutné trvať na splnení podmienky podať riadny opravný prostriedok proti uzneseniu o vznesení obvinenia z jeho strany z toho dôvodu, že sťažnosť, ktorú by proti uzneseniu o vznesení obvinenia podal, nemohla byť úspešná, čo je zrejmé s ohľadom na všetky okolnosti trestného konania. Od začiatku vedenia trestného stíhania voči jeho osobe bránil rovnako, uvádzal, že sa necíti byť vinný a že vypovedal len to, čo si on pamätal. Správny je pritom materiálny a nie formálny výklad ustanovenia § 6 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z., podľa ktorého nie je potrebné trvať na splnení podmienky podania riadneho opravného prostriedku proti uzneseniu o vznesení obvinenia, ak by s ohľadom na okolnosti bolo zrejmé, že tento prostriedok bude neúčinný, alebo neúspešný. Podmienka podania riadneho opravného prostriedku je zákonne daná najmä s ohľadom na to, že jej cieľom je zamedziť vzniku škody, teda má skôr prevenčný charakter. Tento prevenčný charakter sa nenaplní, ak je s ohľadom na okolnosti prípad zrejmé, že tento opravný prostriedok by bol neúspešný, a teda aj v prípade jeho podania by on vzniku škody nezabránil. V posudzovanej veci sú dané aj dôvody hodné osobitného zreteľa a je nimi práve zrejmá neúspešnosť opravného prostriedku, pre ktoré nie je potrebné trvať na podaní sťažnosti z jeho strany v trestnom konaní.

I z rozsudku Najvyššieho súdu SR sp.zn. 5Cdo/171/2009 zo dňa 29. 04. 2010 okrem iných vyplýva aj to, že zákonodarca v ustanovení vety druhej § 6 ods. 2 zák. č. 514/2003 Z.z. len všeobecne definoval prípady výnimky zo splnenia povinnosti podania riadneho opravného prostriedku proti nezákonnému

rozhodnutiu v prípadoch hodných osobitného zreteľa. To, čo treba chápať pod pojmom „prípady hodné osobitného zreteľa,“ ponechal v každej konkrétnej veci na posúdenie orgánu, ktorý rozhoduje o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci.

Za dôvody hodné osobitného zreteľa, tak ako to bolo judikované aj vo viacerých rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR, je nutné považovať okolnosti, ktoré bránili osobe v podaní riadneho oprávneného prostriedku, ale môže sa jednať aj o iné okolnosti, a teda je to v každom danom prípade na posúdení súdu, či niektoré okolnosti vyhodnotí ako okolnosti hodné osobitného zreteľa alebo nie.

V tejto súvislosti poukázal na Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp.zn. 17Co/69/2020 - 195 zo dňa 11. 11. 2020.

Na záver dodal, že nemá výhrady k zmene rozsudku súdu prvej inštancie ohľadne určenia dlhšej lehoty na plnenie v prospech žalovanej.

4. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 CSP), vec preskúmal v rozsahu určenom ustanovením § 379, § 380 CSP, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 2 CSP a contrario a rozsudok súdu prvej inštancie podľa ustanovenia podľa ustanovenia § 387 ods. 1, 2 CSP potvrdil.

5. Podľa ustanovenia § 387 ods. 1, 2 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

6. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku i konania, ktoré mu predchádzalo, dospel k záveru, že súd prvej inštancie v prejednávanej veci zistil skutkový stav v dostatočnom rozsahu, na základe toho dospel ku správnym skutkovým zisteniam a tieto aj správne právne posúdil. Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. Súd prvej inštancie neporušil právo strán na spravodlivý proces, pretože v hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Naopak, prvoinštančný súd ich náležitým spôsobom posúdil súhrnne v celom rozsahu a aj ich náležite vyhodnotil (rešpektujúc zásady formálnej logiky).

7. Súd prvej inštancie je vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení napadnutého rozsudku koherentný, jeho rozhodnutie je konzistentné. Rozsudok okresného súdu je presvedčivý, premisy zvolené v rozsudku, rovnako ako aj závery, ku ktorým dospel, sú racionálne a aj spravodlivé. Odvolací súd konštatuje, že odôvodnenie písomného vyhotovenia rozsudku je dostatočne vyčerpávajúce a zodpovedá kritériám uvedeným v ustanovení § 220 ods. 2 CSP. Odvolací súd na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku preto poukazuje len na určité najzásadnejšie aspekty, ktorými reaguje na argumenty žalovanej v odvolaní.

8. Prieskumná činnosť odvolacieho súdu zahŕňa ako hmotnoprávnu, tak aj procesnoprávnu oblasť. Odvolací súd musí preto preskúmať zákonnosť rozhodnutia so zreteľom k hmotnému právu, ale tiež zákonnosť konania, z ktorého napadnuté rozhodnutie vzišlo. Pri rozhodovaní odvolacieho súdu o odvolaní proti napadnutému rozsudku je však odvolací súd viazaný ako rozsahom odvolania, tak aj dôvodmi podaného odvolania. Odvolateľ v podanom odvolaní fakticky svojím dispozičným úkonom vymedzuje nielen rozsah, ale aj dôvody preskúmvacej činnosti odvolacieho súdu.

9. V súvislosti s odvolacími argumentmi žalovanej odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že žalovaná v odvolacom konaní neuviedla žiadne nové skutočnosti alebo dôkazy, ktoré objektívne nemohla uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie a ktoré by spĺňali procesné podmienky uvedené v ustanovení § 366 CSP na to, aby mohli byť relevantným odvolacím dôvodom.

10. Podľa ustanovenia § 3 ods. 1, 2 zákona č. 514/2003 Z.z. štát zodpovedá za podmienok ustanovených týmto zákonom za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci, okrem tretej časti toho zákona, pri výkone verejnej moci

a) nezákonným rozhodnutím,

b) nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody,

c) rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, alebo

d) nesprávnym úradným postupom.
Zodpovednosti podľa odseku 1 sa nemožno zbaviť.

11. Z definície verejnej moci vyplýva, že sa jedná o takú moc, ktorá autoritatívne rozhoduje o právach a povinnostiach subjektov, či už priamo alebo sprostredkované. Subjekt, o ktorého právach alebo povinnostiach rozhoduje orgán verejnej moci, nie je v rovnoprávnom postavení s týmto orgánom a obsah rozhodnutia tohto orgánu nezávisí od vôle subjektu. Verejnú moc vykonáva štát predovšetkým prostredníctvom orgánov moci zákonodarnej, výkonnej a súdnej a za určitých podmienok ju môže vykonávať aj prostredníctvom ďalších subjektov, ktorými sú: a) územné samosprávne a správne celky, b) záujmové, resp. profesijné (stavovské) samosprávy, c) verejnoprávne inštitúcie, d) fyzické osoby, ktorým zákon zveril výkon verejnej moci (napr. činnosť notára alebo súdneho exekútora). Verejná moc teda predstavuje vo svojej podstate určitý ucelený, presne organizovaný systém konkrétne (ústavou, príp. zákonom) definovaných prvkov a vzťahov, ktorý je determinovaný vývojom spoločnosti.

12. Základným právnym prameňom aktuálnej úpravy zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci je Ústava Slovenskej republiky, ktorá v druhej hlave - základné práva a slobody, v siedmom oddiele - právo na súdnu a inú právnu ochranu, v článku 46 ods. 3 priamo zakotvuje, že „každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.“ Ďalším prameňom aktuálnej právnej úpravy zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci je tiež čl. 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (týkajúci sa odškodnenia za nezákonné pozbavenie osobnej slobody), ale aj čl. 3 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (týkajúci sa odškodnenia za justičný omyl) a zákon č. 514/2003 Z. z..

13. V ustanovení § 3 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. sú taxatívne vymedzené jednotlivé formy protiprávneho konania, resp. protiprávneho stavu spôsobené subjektmi zodpovednosti, dôsledkom ktorých vzniká zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Konkrétne, štát zodpovedá za podmienok stanovených týmto zákonom za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci (okrem škody spôsobenej orgánmi samosprávy pri výkone samosprávy), pri výkone verejnej moci a to v prípadoch, keď škoda vznikla nezákonným rozhodnutím, nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody, rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe alebo nesprávnym úradným postupom.

14. Primárnou podmienkou zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím je samotná existencia rozhodnutia, ktoré má byť podkladom tohto zodpovednostného nároku. Sekundárnou podmienkou je nezákonnosť tohto rozhodnutia. Nezákonnosť rozhodnutia nie je možné a ani účelné zisťovať v rámci konania o náhradu škody. Nezákonnosť rozhodnutia musí byť v dobe rozhodovania o nároku o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím už konštatovaná príslušným orgánom, ktorý je podľa procesných predpisov oprávnený zrušiť (eventuálne zmeniť) nezákonné rozhodnutie pre jeho nezákonnosť (nie z dôvodu vadného úradného postupu). Takýmto rozhodnutím príslušného orgánu je viazaný aj súd, ktorý rozhoduje uplatnenom nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Zákon č. 514/2003 Z.z. v ustanovení § 6 ods. 1 podmieňuje úspešné uplatnenie práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím tým, aby (s výnimkou tzv. ničotných rozhodnutí - § 6 ods. 4) bolo právoplatné rozhodnutie zrušené alebo zmenené príslušným orgánom pre nezákonnosť. Zákon teda nevyžaduje, aby príslušný orgán vždy výslovne konštatoval, že rozhodnutie je nezákonné. Príslušná procesnoprávna úprava mu to ale niekedy neumožňuje. Zrušujúce rozhodnutie sa nevydáva pre účely rozhodovania o zodpovednosti štátu za škodu, preto zrušenie pôvodného rozhodnutia z dôvodov jeho nezákonnosti treba vyvodiť z celého zrušujúceho rozhodnutia.

15. Vzhľadom na to, že v prípade zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím zákona č. 514/2003 Z.z. ako jeden zo zákonných predpokladov tejto zodpovednosti vyžaduje, aby „právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom“ (§ 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z.), vzniká oprávnená otázka, či táto podmienka je splnená i v prípade, ak nedôjde k formálnemu zrušeniu alebo k formálnej zmene rozhodnutia, ktoré má byť dôvodom uplatnenia tejto zodpovednosti, teda napríklad v prípade, ak po začatí trestného konania bola vec postúpená inému orgánu (napr. z dôvodu, že nejde o trestný čin ale o skutok, ktorý by sa mohol prejednať ako priestupok), alebo v prípade, ak bol obžalovaný oslobodený

spod obžaloby. V týchto prípadoch totiž nedochádza k formálnemu zrušeniu rozhodnutí o začatí trestného stíhania a o vznesení obvinenia, avšak osobe voči ktorej sa trestné konanie viedlo mohla vzniknúť škoda (napr. v súvislosti s trovami spojenými s jeho obhajobou).

16. „Z hľadiska teleologického výkladu, vychádzajúceho zo zmyslu a účelu právneho predpisu, ktorým je v prípade uvedeného zákona ochrana základného práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom zmysle čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, nemožno lipnúť na formálnom zrušení (zmene) tvrdeného nezákonného rozhodnutia, ale je potrebné splnenie tejto podmienky vykladať extenzívne. Za ústavne konformný treba preto považovať výklad, podľa ktorého v prípade posudzovania zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia, postúpenie veci inému orgánu, ak k takémuto rozhodnutiu došlo preto, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným, má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť. Právoplatnosťou rozhodnutia o postúpení veci inému orgánu trestné konanie končí. To znamená, že zanikajú účinky rozhodnutia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia, a zrušenie takéhoto rozhodnutia sa zároveň z tohto dôvodu stáva bezpredmetným (nadbytočným). Postúpenie veci inému orgánu dôvodu, že výsledky trestného (prípravného) konania ukazujú, že nejde o trestný čin, zároveň znamená, že podozrenie zo spáchania trestného činu sa nepotvrdilo a vyšla tak najavo nezákonnosť rozhodnutia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia.“ (viď rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 4Cdo 83/2009 z 30. novembra 2009).

17. I z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č.k. 9Cdo/65/2020-27 z 30. novembra 2009 vyplýva: „V súlade s ustálenou súdnou praxou zodpovedá štát aj za škodu spôsobenú začatím trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsudzujúcim rozhodnutím trestného súdu. Táto zásada bola vyjadrená už vo viacerých skorších rozhodnutiach, ktoré sa týkali náhrady škody spôsobenej štátnym orgánom v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“). Rozhodovanie súdov podľa tohto zákona sa ustálilo medziiným na názore, že ten, proti komu bolo trestné stíhanie zastavené, alebo ten, kto bol oslobodený spod obžaloby, má podľa § 1 až § 4 zákona č. 58/1969 Zb. zásadne právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia (R 35/1991). Na to nadviazal záver, že ten, proti komu bolo trestné stíhanie zastavené, alebo ten, kto bol spod obžaloby oslobodený, má pri splnení ďalších zákonných predpokladov, podľa § 1 až § 4 zákona č. 58/1969 Zb., zásadne právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia. Na podstate týchto právnych záverov, ku ktorým sa dospelo vo vzťahu k prípadom škôd vzniknutých za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb., zotrúva súdna prax aj po prijatí zákona č. 514/2003 Z.z.

I keď jedným zo základných predpokladov zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím v zmysle § 6 ods. 1 veta prvá zákona č. 514/2003 Z.z. je zrušenie alebo zmena právoplatného rozhodnutia, ktorým bola spôsobená škoda, treba mať na zreteli, že zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu zodpovedá, aby každá majetková ujma spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu bola odčinená (viď bližšie rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4MCdo/15/2009, uznesením občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 6. decembra 2010 navrhnuté na uverejnenie v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky). Zákon č. 514/2003 Z.z. výslovne neupravuje nárok na náhradu škody v prípade oslobodenia obžalovaného spod obžaloby. Judikatúra dospela k záveru, že ide o špecifický prípad zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú začatím a vedením trestného stíhania, pri ktorom treba vychádzať z analogického výkladu úpravy najbližšej, a to z úpravy zodpovednosti za škodu spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rovnaký význam ako zrušenie právoplatného uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť má v tomto zmysle tiež zastavenie trestného stíhania alebo oslobodenie spod obžaloby. Skutočnosť, že nedošlo k zrušeniu rozhodnutia, ktorým sa začína trestné stíhanie, na tom nič nemení. Podstata nároku na náhradu škody sa totiž v tomto prípade neviaže na (ne)správnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní pri začatí trestného stíhania, ale na samotný výsledok trestného stíhania.

Tento právny záver (výklad), ktorý je jednotne prijímaný dovolacím súdom, bol opätovne analogicky vyjadrený i v rozsudku Najvyššieho súdu SR z 30. septembra 2019, sp. zn. 6Cdo/75/2017, ktorý bol prijatý na uverejnenie v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky na ostatnom zasadnutí občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky dňa 16. septembra 2020 s právnou vetou: „nárok na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe v zmysle § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a

o zmene niektorých zákonov nie je podmienený povinnosťou podať proti rozhodnutiu o väzbe sťažnosť alebo iný opravný prostriedok“. (Ako poznámku uvádza dovolací súd, že uvedený rozsudok prešiel i testom ústavnosti, keď Ústavný súd Slovenskej republiky odmietol uznesením z 27. augusta 2020, sp. zn. II. ÚS 369/2020, sťažnosť proti záverom v ňom obsiahnutým ako zjavne bezdôvodnú).

Zákon č. 514/2003 Z.z. zakladá objektívnu zodpovednosť štátu (bez ohľadu na zavinenie), ktorej sa nemôže zbaviť. Neposudzuje sa teda správnosť rozhodnutia jeho orgánu z hľadiska, či pri rozhodovaní porušil právnu povinnosť a škodu zaviniť. Rozhodujúcim kritériom zákonnosti konania vedeného orgánom verejnej moci je výsledok tohto konania. V tomto smere nie je správny výklad, ktorý poskytol odvolací súd v otázke podmienenia nároku na náhradu škody v predmetnej veci, podaním opravného prostriedku (sťažnosti) proti uzneseniu o vznesení obvinenia, s poukazom na § 6 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z., keď tento jeho výklad ide proti zmyslu a obsahu tohto zákona, „...aby každá majetková ujma spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu bola odčinená“ (sp. zn. 4MCdo/15/2009). Rozhodujúci je z hľadiska nároku, ktorý uplatnil žalobca, výsledok trestného konania. Za správny argument uvedený dovolateľom naopak dovolací súd považuje poukázanie na skutočnosť, že i v prípade podania sťažnosti a jej zamietnutia, rozhodujúci je z hľadiska nároku výsledok trestného konania a objektívna zodpovednosť štátu, bez ohľadu na zavinenie, ako je uvedené vyššie.

Náhrada škody zahŕňa aj náhradu trov konania, ktoré poškodenému vznikli v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie alebo rozhodnutie o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutie o väzbe, zatknutí a inom pozbavení osobnej slobody alebo vykonané zadržanie a v konaní, v ktorom bolo rozhodnutie zrušené alebo bolo trestné stíhanie zastavené, alebo v ktorom bola vec postúpená inému orgánu (§ 18 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z.).

Takéto právo má aj vtedy, ak v súvislosti s rozhodnutím orgánu činného v trestnom konaní, ktoré nie je v súlade so zákonom, vynaložil náklady na trovy nutnej obhajoby (viď bližšie R 70/1994).“

18. Vzhľadom na uvedené odvolací súd konštatuje, že na úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím sa nevyžaduje formálne zrušenie rozhodnutia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia v prípade, ak trestné konanie neskončilo právoplatným odsúdením, teda napríklad v prípade ak po začatí trestného konania bola vec postúpená inému orgánu alebo v prípade, ak došlo k zastaveniu trestného stíhania (okrem prípadu uvedeného v § 8 ods. 6 písm. d/ zákona č. 514/2003 Z.z.), ale i v prípade, ak bol obžalovaný oslobodený spod obžaloby. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonnosti) začatia (vedenia) trestného stíhania, je neskorší výsledok trestného konania. Tieto závery prijala súdna prax už v čase platnosti zákona č. 58/1969 Zb., a napriek zmene právnej úpravy sú stále použiteľné. (viď. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. novembra 2009, sp.zn. 4Cdo 183/2009, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. júna 1993, sp. zn. 1 Cdo 53/93, publikovaný pod číslom 70 v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky, ročník 1994).

19. Aktuálna právna úprava zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci je koncipovaná ako absolútna objektívna zodpovednosť. Na to, aby vznikla právna zodpovednosť za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, musia byť splnené určité zákonné podmienky, ktoré sa v právnej teórii i praxi označujú ako predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu. Konkrétne sa jedná o existenciu týchto predpokladov (podmienok): 1. porušenie právnej povinnosti (protiprávny úkon), prípadne právne relevantná udalosť spôsobujúca škodu (škodná udalosť); 2. nepriaznivý následok protiprávneho úkonu, resp. škodnej udalosti, ktorým je určitá škoda (ujma); 3. príčinná súvislosť (kauzálny nexus) medzi porušením právnej povinnosti (protiprávnym úkonom), resp. právne relevantnou udalosťou spôsobujúcou škodu (škodnou udalosťou) a nepriaznivým následkom, teda ujmom (škodou).

20. Prvým predpokladom vzniku zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci je protiprávnosť, resp. nezákonnosť pri rozhodovaní alebo úradnom postupe orgánu verejnej moci. Ide o činnosť orgánu verejnej moci, ktorá je v rozpore s objektívnym právom. Protiprávnosti, resp. nezákonnosti sa orgán verejnej moci pri výkone verejnej moci môže dopustiť: a/ nezákonným rozhodnutím, b/ nesprávnym úradným postupom, c/ rozhodnutím o zatknutí, zadržaní alebo iným pozbavením osobnej slobody (za podmienok uvedených v § 7 zákona č. 514/2003 Z. z.), d/ rozhodnutím o treste, ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe (za podmienok uvedených v § 18 zákona č. 514/2003 Z. z.).

21. Ďalším predpokladom zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci je vznik škody, ktorá sa prejavila u poškodeného vo forme majetkovej ujmy (t. j. vo forme skutočnej škody, ušlého zisku) alebo vo forme nemajetkovej ujmy.

22. Posledným predpokladom zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci je príčinná súvislosť (kauzálny nexus) medzi protiprávnosťou (nezákonnosťou) pri rozhodovaní alebo úradnom postupe orgánu verejnej moci a vznikom škody. O uvedení príčinnú súvislosť pôjde vtedy, ak škoda vznikla v dôsledku (ako priamy následok) nezákonného rozhodnutia, resp. nesprávneho úradného postupu, inak povedané, ak nezákonné rozhodnutie, resp. nesprávny úradný postup a škoda sú vo vzájomnom pomere príčiny a následku, pričom musí byť nesporné, že ak by nedošlo k nezákonnému rozhodnutiu, resp. nesprávne úradnému postupu, nedošlo by ani k vzniku škody. Príčinou škody môže byť len taká okolnosť, bez existencie ktorej by škodný následok nevznikol. Pretože zákonná úprava zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci je koncipovaná ako objektívna zodpovednosť, resp. presnejšia ako absolútna objektívna zodpovednosť, od poškodeného sa pre úspešné uplatnenie nároku tejto zodpovednosti vyžaduje preukázanie len vyššie uvedených zákonných predpokladov tejto zodpovednosti. Nie je teda zaťažovaný povinnosťou preukazovať i zavinenie zodpovedného subjektu, ako by to bolo v prípade, ak by zákonná úprava zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci bola založená na subjektívnom princípe - na zavinení zodpovedného subjektu (t.j. ak by sa jednalo o subjektívnu zodpovednosť).

23. Odvolací súd konštatuje, že v posudzovanej veci prokurátor spôsobil škodu v trestnom konaní tým, že prokurátor nevyužijúc svoju kompetenciu, nezrušil uznesenie o vznesení obvinenia, trestné stíhanie nezastavil, ale osvojil si závery nezákonného rozhodnutia (uznesenia o vznesení obvinenia proti žalobcovi) a podal na základe neho obžalobu. Odvolací súd podotýka, že prokurátor pred podaním obžaloby preskúma výsledky vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania a posúdi, či dostatočne odôvodňujú postavenie obvineného pred súd. Posúdenie tejto otázky závisí od toho, či v prípravnom konaní boli vykonané dôkazy pre meritórne rozhodnutie súdu obstarané v súlade so zákonom. Preskúma tiež, či vyšetrovateľ postupoval v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku, osobitne s tými, ktoré zabezpečujú právo na obhajobu. Prokurátor môže vziať obžalobu späť až do začiatku hlavného pojednávania.

24. Prokurátor teda svojím aktívnym konaním podaním obžaloby zachoval nezákonnosť uznesenia o vznesení obvinenia, hoci mu právny poriadok dáva oprávnenie konať aj inak, napr. zastaviť trestné stíhanie alebo postúpiť vec, preto právna úprava nezakotvuje v ustanovení § 4 ods. 1 písm. f) zákona č. 514/2003 Z.z. ako kritérium na založenie Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky konať za štát v konaní o náhradu škody skutočnosť, že prokurátor nezákonné rozhodnutie vydal, ale že škodu spôsobil v trestnom konaní. K spôsobeniu škody zo strany prokurátora nedochádza vydaním nezákonného rozhodnutia, ale tým, že ho nevyužijúc svoju kompetenciu nezruší, trestné stíhanie obvineného nezastaví, nepostúpi vec, teda osvojí si závery nezákonného rozhodnutia a podá na základe nich obžalobu.

25. Na základe vyššie uvedeného v posudzovanom prípade je určujúce to, že v trestnom konaní, ktoré sa neskončilo právoplatným odsúdením obžalovaného (žalobcu), prokurátor podal v trestnej veci obžalobu.

26. V súvislosti s odvolacími argumentami žalovanej odvolací súd ďalej poukazuje na enunciat rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1VCdo/2/2022 zo dňa 24. 10. 2022, v ktorom je uvedené: „Splnenie podmienky podať riadny opravný prostriedok v zmysle § 6 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov sa nevyžaduje, ak bol žalobca spod obžaloby v trestnom konaní oslobodený.“ (tretí výrok)

Z odôvodnenia rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1VCdo/2/2022 zo dňa 24. 10. 2022 vyplýva: „14. Vec predkladajúci senát 4C v postupujúcom uznesení svoj odlišný právny názor zrekapituloval ďalej v nasledovnej právnej argumentácii: Pokiaľ sa vychádza z premisy, že rovnaký význam ako zrušenie právoplatného uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť má tiež oslobodenie spod obžaloby a skutočnosť, že nedošlo k zrušeniu rozhodnutia, ktorým sa začína trestné stíhanie na tom nič nemení a súčasne platí, že podstata nároku na náhradu škody sa v tomto prípade neviaže na (ne)správnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní pri začatí trestného stíhania, ale na samotný výsledok trestného konania (sp. zn. 3Cdo/194/2010). Potom rozširujúcim výkladom možno dospieť k záveru, že zrušenie rozhodnutia (uznesenia o vznesení obvinenia) sa

stáva bezpredmetným a nadbytočným v prípadoch, v ktorých rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti splnenia tejto podmienky je neskorší výsledok trestného konania. Takéto hodnotenie veci potom legitimizuje právny názor, že právo na náhradu škody možno priznať aj vtedy, ak poškodený nesplnil podmienku vyžadovanú ustanovením § 6 ods. 2 veta prvá zákona č. 514/2003 Z. z. a nepodal proti uzneseniu o vznesení obvinenia riadny opravný prostriedok podľa osobitných predpisov (sťažnosť podľa Trestného poriadku), nakoľko je namieste vychádzať z extenzívneho výkladu ustanovenia § 6 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. vo všetkých tých prípadoch, ktoré boli zahrnuté do ustanovenia § 6 ods. 1 prostredníctvom extenzívneho výkladu (jedná sa o prípady, ktoré sú posudzované z pohľadu výsledku trestného konania). Za relevantné považuje, že priznanie náhrady škody v týchto konaniach nie je podmienené neúspešnosťou podanej sťažnosti proti rozhodnutiu (uznesenie o vznesení obvinenia), ktoré sa neskôr stalo nezákonným a ďalej to, že v prípade, keď prokurátor podal obžalobu, dal tým najavo svoje presvedčenie o dôvodnosti a zákonnosti začatého trestného stíhania, preto je možné vychádzať z predpokladu, že obvineného sťažnosť by bola neúspešná (aj keby ju podal). Pravidlo vyčerpania procesných opravných prostriedkov vyžaduje, aby poškodený riadne využil tie prostriedky nápravy, ktoré sú dostupné a dostatočné k dosiahnutiu nápravy tvrdených porušení, pričom poškodený (žalobca) nie je povinný využiť opravné prostriedky, ktoré sú nedostatočné a neefektívne (rozsudok ESLP z 8. apríla 2004 vo veci ASSANIDZE proti Gruzínsku). Nezákonnosť trestného stíhania je spravidla konštatovaná až jeho právoplatným zastavením alebo oslobodením spod obžaloby, k čomu dochádza zvyčajne po rade procesných úkonov, vrátane dokazovania, preto nie je možné od poškodeného žalobcu rozumne požadovať, aby namietal nedôvodnosť a v dôsledku toho i nezákonnosť trestného stíhania už na jeho začiatku. Keďže podstata nároku na náhradu škody v týchto prípadoch sa neviaže na správnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní, ale len na samotný výsledok trestného stíhania, ktorým je v týchto analogických veciach oslobodzujúci rozsudok, striktná požiadavka na vyčerpaní tohto opravného prostriedku je prepiatym formalizmom, zakladajúcim porušenie práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci a ktorý v týchto prípadoch znamená popretie účelu a zmyslu zákona, aby každá majetková ujma spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu bola odčinená (sp. zn. 4MCdo/15/2009).

15. Veľký senát sa stotožňuje s vec postupujúcim senátom v jeho právnych záveroch, ktoré sú jasné, zrozumiteľné, legitímne a ústavne akceptovateľné. Dodáva, že všeobecný súd pri svojom rozhodovaní nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, ak to vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavou súladného výkladu zákonov a obdobných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, i v týchto prípadoch sa musí vyvarovať svojvoľe (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii (m. m. III. ÚS 72/2010).

16. Práve s akcentom na účel, ktorý je sledovaný zákonom č. 514/2003 Z. z., vyjadrila zhodný názor aj právna doktrína v obidvoch stanoviskách právnických fakúlt (podrobne popísaných v bodoch 8.2. a 8.3.) v tom smere, že trvanie na doslovnom výklade § 6 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. by bolo prejavom uprednostnenia formalizmu pred účelom a teleologickým cieľom dotknutej regulácie. Právna doktrína prisvedčila aj v otázke naviazania povinnosti využitia riadnych opravných prostriedkov na posúdenie a vyhodnotenie miery efektívnosti podania dotknutého opravného prostriedku s tým, že požiadavka povinnosti uplatňovania takých opravných prostriedkov, ktoré sú v konkrétnom prípade neefektívne a nevedú k očakávanému výsledku je príkladom nežiaduceho formalizmu. Veľký senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu poukazuje aj na časopisecky publikovaný názor, ktorý vo vzťahu k obdobnému, ešte širšie formulovanému § 8 ods. 3 zákona č. 82/1998 Sb., na pozadí judikatúrneho vývoja v Českej republike, ktorý bol nakoniec zavŕšený rozsudkom veľkého senátu Najvyššieho súdu Českej republiky (Rč. 121/2012): „Obvinenému patrí voči štátu nárok na náhradu škody spôsobenej trestným stíhaním aj keď nepodal sťažnosť proti uzneseniu o začatí trestného stíhania, ibaže by v konkrétnom prípade boli dané dôvody hodné zvláštného zreteľa pre nepriznanie náhrady škody“ podčiarkol, že práve tento (nový) prístup, vynútený ochranou základných práv, viac zodpovedá zmyslu a účelu inštitútu náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, hoci by sa mohlo zdať, že zákonodarcov úmysel bol opačný (KERECMAN, P., Náhrada nemajetkovej ujmy, spôsobenej trestným stíhaním, ktoré skončilo inak než právoplatným odsúdením (1. časť), Justičná revue, č. 8-9/2014).“

....., 18. Podľa doslovného výkladu príslušných ustanovení zákona možno právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím uplatniť iba vtedy, ak právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom a súčasne náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím možno priznať iba vtedy, ak poškodený podal proti nezákonnému rozhodnutiu riadny opravný prostriedok podľa osobitných predpisov. Avšak sumarizujú

vyššie uvedené právne východiská, zohľadniac predovšetkým skutočnosť, že ide o špecifický prípad zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú začatím a vedením trestného stíhania, že zákon č. 514/2003 Z. z. výslovne neupravuje právo na náhradu škody v prípade trestného stíhania a so zreteľom na to, že podstata nároku na náhradu škody sa v tomto prípade neviaže na nesprávnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní pri začatí trestného stíhania, ale na samotný výsledok trestného konania, niet pochyb o tom, že zmyslu a účelu ustanovenia § 6 ods. 1 v spojení s ods. 2 veta prvá zákona č. 514/2003 Z. z. zodpovedá taká interpretácia, v zmysle ktorej rovnaké dôsledky ako zrušenie nezákonného uznesenia o vznesení obvinenia na základe podaného riadneho opravného prostriedku podľa osobitných predpisov (sťažnosť podľa Trestného poriadku), má aj oslobodzujúci rozsudok vydaný z dôvodu, že sa nepotvrdil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným.

19. Týmto spôsobom dochádza k rozporu znenia so zmyslom a účelom príslušných ustanovení zákona, o ktorých jednoznačnosti na podklade doposiaľ uvedeného (body 16. až 22.) v okolnostiach konkrétnej veci niet pochybností, na základe čoho bolo plne opodstatnené, aby veľký senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu uprednostnil výklad e ratione legis ustanovenia § 6 ods. 2 veta prvá zákona č. 514/2003 Z. z. pred jeho doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom.

20. Dôsledkom tejto interpretácie je potom záver vyslovený v tretej výrokovej vete rozsudku veľkého senátu, že splnenie podmienky podať riadny opravný prostriedok v zmysle § 6 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov sa nevyžaduje, ak bol žalobca spod obžaloby v trestnom konaní oslobodený.“

27. Odvolací súd uvádza, že zákon č. 514/2003 Z.z. spôsob a rozsah náhrady škody upravil konkrétnym a jednoznačným spôsobom (§ 17 až § 18). Uhrádza sa skutočná škoda a ušlý zisk a za splnenia zákonom určených podmienok prichádza do úvahy náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch. Zákon č. 514/2003 Z.z. určuje i to, že náhrada škody zahŕňa aj náhradu trov konania poškodeného, pričom zároveň presne vymedzuje, o ktoré trovy konania ide. Jedná sa o trovy konania, ktoré poškodenému vznikli i v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie alebo rozhodnutie o treste, ochrannom opatrení alebo rozhodnutie o väzbe, zatknutí a inom pozbavení osobnej slobody alebo vykonané zadržanie, ale taktiež trovy, ktoré mu vznikli v konaní, v ktorom bolo rozhodnutie zrušené alebo bolo trestné stíhanie zastavené, alebo v ktorom bola vec postúpená inému orgánu. Zákonná úprava vylučuje alebo eliminuje eventuálne nejasnosti ohľadom náhrady trov právneho zastúpenia poškodeného, pretože jasne definuje, že súčasťou trov konania sú aj trovy právneho zastúpenia vo výške ustanovenej osobitným predpisom (viď. vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z.z.).

28. Odvolací súd konštatuje, že výšku priznanej náhrady škody, príslušenstva pohľadávky nepreskúmal, pretože je rozsahom a dôvodmi odvolania viazaný a žalovaná v odvolaní nenamietala (resp. kvalifikovaným a konkrétnym spôsobom nespochybnila) výšku priznanej náhrady škody ani príslušenstva pohľadávky.

29. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa ustanovenia § 387 ods. 1, 2 CSP potvrdil vrátane súvisiaceho výroku o trovách konania (II. výrok), pretože súd prvej inštancie náležite aplikoval zásadu úspechu v spore podľa ustanovenia § 255 ods. 1 CSP.

30. Pri rozhodovaní o trovách odvolacieho konania vychádzal odvolací súd z ust. § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP, z ktorého vyplýva : „O nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí“. Odvolací súd pri svojom rozhodovaní v zmysle ustanovenia § 255 ods. 1 CSP. V tomto prípade boli v odvolacom konaní plne úspešný žalobca, preto mu vznikol nárok náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanej v rozsahu 100%.

V zmysle ustanovenia § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, a to samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

31. Podľa ustanovenia § 232 ods. 3, 4 CSP lehota na plnenie je tri dni a plynie od právoplatnosti rozsudku. Súd môže v odôvodnených prípadoch určiť dlhšiu lehotu. Ak súd uložil povinnosť plniť opakujúce sa a v budúcnosti splatné dávky a splátky, vykonateľnosť týchto dávok a splátok sa spravuje poradím ich splatnosti, ak súd nerozhodne inak; súd môže rozhodnúť, že omeškanie s plnením jednej dávky alebo splátky má za následok splatnosť celého plnenia.

32. Vzhľadom na to, že žalovaná v odvolaní požiadala o lehotu na plnenie ohľadne náhrady trov konania a trov odvolacieho konania v rozsahu 30 dní s poukazom jedine na všeobecný argument žalovanej, t.j. že jej nepostačuje súdom prvej inštancie určená lehota na plnenie bez toho, aby jej nevznikla ďalšia ujma, pričom odvolací nezistil žiaden dôvod určenia dlhšej lehoty na plnenie než je paričná lehota, preto odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie i ohľadne paričnej lehoty a zároveň určil lehotu na plnenie ohľadne trov odvolacieho konania v zmysle ustanovenia § 232 ods. 3 veta prvá CSP.

33. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa

toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Ak má dovolanie vady podľa § 429 a dovolateľ na výzvu súdu prvej inštancie na odstránenie väd neodstráni vady, následkom neodstránenia väd dovolania je odmietnutie dovolania.

Podľa ustanovenia § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak a) bolo podané oneskorene, b) bolo podané neoprávnenou osobou, c) smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d) nemá náležitosti podľa § 428, e) neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f) nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435.

Odvolací súd poučuje strany v zmysle ustanovenia § 160 CSP o možnosti obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou a o možnosti požiadať Centrum právnej pomoci o predbežné poskytnutie právnej pomoci v zmysle § 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z. o poskytnutí právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení ďalších zákonov.